

Restauració borbònica a la Bisbal

L'entronització d'Alfons de Borbó, fill d'Isabel II, va ser molt ben acceptada per la burgesia a causa de la inestabilitat del Sexenni Democràtic

Amb la proclamació de la I República (1873-1874) es constituïren a la Bisbal ajuntaments democràtics, elegits «...por el pueblo por medio de sufragio universal por cuyo motivo ha obedecido y acatado siempre las disposiciones emanadas de las Cortes que la Nación libremente se había dado...»

Però, quan a finals del curt període republicà el general Pavia va entrar per la força a les Corts de Madrid, el 3 de gener del 1874, dissolgué l'Assemblea i posà fi a la I República, l'Ajuntament popular dimití –15 de gener 1874. A més, també s'hi van veure obligats perquè el governador de Girona renuncià al càrrec i es va destituir la Diputació. El pronunciament de

Pavia va donar pas a una dictadura que va presidir el general Serrano. De moment, malgrat la dimissió, l'Ajuntament va continuar exercint fins al 20 de gener, quan el general Martínez Campos, capità general de Catalunya, va suprimir les milícies, destituí les autoritats republicanes i desfèu les organitzacions obreres afiliades a la Primera Internacional. A la Bisbal, «Don Manuel Soto, jefe de la columna de operaciones ha destituido militarmente el ayuntamiento popular». Som

a les portes de la restauració monàrquica en la persona d'Alfons de Borbó, fill d'Isabel II, que feia sis anys havia estat destronada, o sigui, de la pèrdua de les conquestes democràtiques aconseguides a partir de la Revolució de Setembre del 1868. La reacció estava servida. Finalment, Martínez Campos protagonitzà un cop d'estat i proclamà, a Sagunt, Alfons XII com a rei d'Espanya.

Ajuntament amb monàrquics i liberals. El 25 de febrer es reuneixen a casa de la vila els majors contribuents i per mitjà d'un sufragi censatari o restringit elegixen un nou ajuntament. És el primer fet de la reacció: es prescindia del sufragi universal masculí implantat després de la

Revolució de Setembre i es tornava a l'antic sistema electoral en el qual només tenien dret de vot els caps de casa de les famílies de classe alta: hisendats, burgesia benestant i aristocràcia. El nou consistori, sota la presidència del batlle Narcís-Vicenç Català, metge, el formaven monàrquics de diverses tendències, alguns dels quals havien participat en la Milícia Nacional del Trienni Liberal, com els Guiteres, d'altres havien figurat en els rengles del liberalisme, com els Ciurana, i fins i tot gent que, com Alexandre de Mir, notari, havia exercit de batlle del consistori sorgit de la Revolució de Setembre. Entre d'altres ciutadans que s'hi van solidaritzar, hi veiem Francesc Sala, advocat i secretari del jutjat, antic redactor d'*El Faro Bisbalense*, que amb motiu del destronament d'Isabel II havia fet escrits crítics molt forts contra la dinastia i havia proclamat: «No más Borbones, nunca jamás».

A què responia, doncs, aquest canvi d'actitud dels liberals? La burgesia havia tancat files entorn del fill de l'odiada Isabel II, per la inestabilitat, les revoltes i els aldarulls que s'havien produït durant el Sexenni Democràtic (1868-1874). L'ascens de les classes populars en la vida política, l'avanç del partit republicà i el seu paper, sobretot dels federals, durant la I República, l'èxit entre la classe obrera de la Primera Internacional i les primeres vagues, la política lliurecanvista i la reculada en el domini colonial a Cuba, van ser la preocupació de la burgesia catalana. Com que aquests problemes també ho eren per a la classe política

Dos dels protagonistes del final del Sexenni Democràtic: a l'esquerra, Alfons XII, fill d'Isabel II, amb el qual es restaurà la monarquia espanyola. Al detall, Carles VII, el pretendent carlí que engegà la tercera Guerra Carlina // PROCEDÈNCIA: Col·lecció Jordi Frigola i Arpa.

espanyola, l'església i l'exèrcit, hi va haver una entesa perfecta entre l'espantada burgesia catalana i l'oligarquia castellana. La Restauració els va semblar, a ambdues parts, la solució. Encara que per als liberals catalans l'entronització d'Alfons XII suposés renunciar als antics prejudicis i a la malvolença envers els Borbons, la Restauració va acomplir en general els seus anhels. Només quedaven dues espines: la Guerra de Cuba, que finalment es va resoldre a favor d'Espanya, l'any 1878, i la Tercera Guerra Carlina, la revolta rural que havia tingut molta incidència a Catalunya, al País Basc i a Navarra.

La Tercera Carlinada. Havia començat durant el regnat d'Amadeu I de Savoia, l'any 1872; va prendre més força en proclamar-se la I República, quan alguns monàrquics dinàstics passaren a les files carlines, com Miquel de Salamó i de Niubó, de família de tradició liberal, que fins i tot tenia a l'àlbum familiar el retrat dedicat del pretendent carlí Carles VII i la seva muller Margarida de Parma. Els carlins cantaven allò de «...cueste lo que cueste se ha de conseguir que reyne don Carlos en la Corte de Madrid...»

A la Bisbal, el desembre del 1873, s'havia rebut l'ordre del governador perquè es reorganitzés la Milícia Nacional i es repartissin armes que estaven en poder de l'Ajuntament. Definitivament es va constituir el gener del 1874. Al mateix temps els governs locals van fer una recapta de diners per atendre les obres de fortificació dels carrers extrems, la defensa i l'armament i el manteniment de la milícia. El 10 de febrer, en una reunió a Palamós, els represen-

tants de les principals poblacions del districte de la Bisbal van acordar demanar al capità general que portés a la comarca una columna de l'exèrcit de cavalleria i infanteria.

El fet més preocupant per a la Bisbal va succeir el dia 18 de juny del 1874. Els generals carlins Tristany, Savalls i Huguet entraren a la vila, a les 12 del matí, al front d'uns tres mil homes. Van cremar els llibres del registre civil i van exigir una forta contribució. Com que l'Ajuntament no tenia efectiu, es van endur com a hostatges el batlle, alguns regidors i dos veïns. El seu rescat i retorn van costar un dineral; el municipi ho solucionà posant un arbitri especial als ciutadans, els quals, «la población en masa», havien accedit «gustosos» a aquest sacrifici, sense distinció de classes, per tal de salvar els seus conciutadans.

La guerra es va acabar a Catalunya el març del 1875, però a Navarra va durar fins al novembre. Amb retard, els dies

18, 19 i 20 de març del 1876, dis-sabte, diumenge i dilluns, respectivament, la Bisbal va celebrar amb grans festes l'acabament de la darrera carlinada. Les celebracions van consistir en un programa atapeït que es repetia cada dia i començava de bon matí amb tritlleig general de campanes de totes les esglésies i «salvas hechas por la Ronda de esta Villa», seguit d'una cercavila amb gegants i orquestra, els quals tornaven sortir a dos quarts de 10 per acompanyar l'Ajuntament en una manifestació pels carrers principals, que acabava a l'església parroquial per celebrar un solemne ofici i tedèum en acció de gràcies. Una de les orquestres bisbalenques va tocar escollides peces al migdia mentre es distribuïa una almoïna als pobres. L'altra, a la mateixa hora, va interpretar un repertori de sardanes a la plaça Major. A la tarda, hi tornà a haver sardanes i tritlleig de campanes i, al vespre, lluminàries en els edificis públics i particulars que consistien a col·locar profusió de ciris o llums d'oli en els balcons, finestres, capelletes i cornises de les façanes. Van muntar també arcs de triomf, un obelisc commemoratiu, garlandes de flors i fullatge i domassos. A la nit «función regia» o de gala al teatre Principal. El diumenge hi va haver focs artificials i el dilluns, un funeral per als difunts «sacrificados en aras de la Pátria» i l'enlairament d'un globus aerostàtic.

La burgesia bisbalenca, monàrquics agrupats en una idea comuna, celebrava la pau, però a la vegada el triomf de la seva classe i la salvaguarda del seu estatus. Per això el programa acabava amb: «¡Viva la paz!» «¡Viva s. m. el rey d. Alfonso XII!» «¡Viva el ejercito!» 🇪🇸

El general Savalls, de la Pera, va entrar amb les tropes carlines diverses vegades a la Bisbal per exigir el pagament d'impostos per a la causa del tradicionalisme.

PROCEDÈNCIA: Col·lecció Jordi Frigola i Arpa.